

Nov primerek arheopteriksa

Matija Križnar

Konec letošnjega oktobra je odjeknila novica o novi najdbi arheopteriksa (*Archaeopteryx lithographica*), ki je bila uradno prvič predstavljena na največjem evropskem sejmu mineralov in fosilov v nemškem Münchnu (Mineralientage). Predstavljeni primerek je enajsti ostanek skeleta in je trenutno še v zasebni lasti. Kljub temu ga je lastnik že registriral kot nemški nacionalni zaklad in bo verjetno v kratkem dostopen raziskovalcem. Na plošči apnenca (znanem tudi kot solnhofenski apnenec) je zelo dobro ohranjen

skelet arheopteriksa. Manjka mu le glava, razen nekaterih delov spodnje in zgornje čeljustnice, ter eno krilo (prednja okončina). Na primerku so razložni tudi odtisi peres, ki so se ohranila na prvotnem mestu. Novi arheopteriks je izjemen zavoľjo redkosti in je tudi pomemben člen pri razvozlanju evolucije ptičev in dinozavrov.

Seveda je letošnje leto tudi v znamenju stoptdeseteletnice od prvega opisa arheopteriksa. Daljnega leta 1861 je Hermann von

Meyer opisal pero arheopteriksa. V istem letu je bil odkrit tudi prvi skelet arheopteriksa (poznani kot londonski primerek), ki ga je nato leta 1863 javnosti prvi predstavil angleški paleontolog Richard Owen. Vsekakor arheopteriks še vedno poraja mnoge uganke in se s tem zagotovo uvršča med prave paleontološke ikone.

Enajsti skelet *Archaeopteryxa lithographice* (slika zgoraj) iz Bavarske in rekonstrukcija arheopteriksa (brez peres) z ohranjenimi kostmi (slika spodaj). Na sliki so lepo vidna preresa in njihov položaj na posameznih okončinah.

Slika: Helmut Tischlinger, vir slike: www.mineralientage.de; risba: Matija Križnar.